

Φιλοσοφία της Παιδείας

6. Οι προϋποθέσεις της παιδείας

Δραστηριότητα

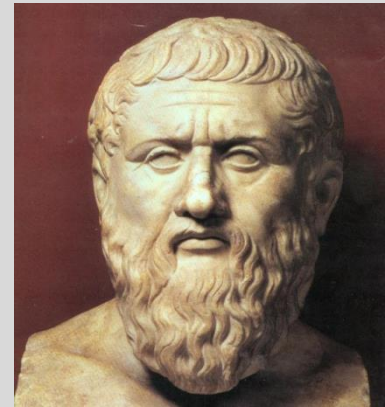
Η μόρφωση είναι ένα πολύπλευρο και δύσκολο εγχείρημα που προϋποθέτει ορισμένες συνήθειες, πεποιθήσεις, διαθέσεις, δεξιότητες κ.ά που πρέπει νωρίς να αποκτήσουν τα παιδιά. Αποτελούν τις προϋποθέσεις της Παιδείας. Μπορείτε να σκεφτείτε κάποιες από αυτές;

Οι συνήθειες ως προϋποθέσεις της Παιδείας

Πλάτωνας

Για τον μεγάλο φιλόσοφο προϋποθέσεις της Παιδείας αποτελούσαν μερικές καλές συνήθειες και δεξιότητες που οι νέοι έπρεπε να αποκτήσουν νωρίς για να τους χρησιμεύουν ως σκαλοπάτι για την είσοδό τους στην Παιδεία και τον Λόγο.

Πως όμως συνήθειες που αποκτούνται χωρίς την διαμεσολάβηση του λόγου να είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη του λόγου;

Οι συνήθειες ως προϋποθέσεις της Παιδείας

Richard Peters

Για τον Peters οι άνθρωποι χαρακτηρίζονται από ηθική σκέψη. Τα πολύ μικρά παιδιά όμως δεν μπορούν να κατανοήσουν λογικά επιχειρήματα πάνω στα οποία θα προσανατολίσουν την συμπεριφορά της. Στην βάση αυτή υποστηρίζει, όπως και ο Αριστοτέλης ότι παιδιά αποκτούν επιθυμητούς τρόπους συμπεριφοράς αναπτύσσοντας έξεις μέσω μαθητείας με τους μεγάλους.

Πώς όμως η ηθική σκέψη προϋποθέτει τις άνευ λόγου έξεις;

Οι συνήθειες ως προϋποθέσεις της Παιδείας

Richard Peters

Για να αποφύγει αυτό το πρόβλημα ο Peters λέει ότι οι έξεις αποτελούνται από συνηθισμένες πράξεις που δεν εκτελούνται μόνο από συνήθεια.

Δραστηριότητα

Ποια μπορεί να είναι τα θεμέλια της σκέψης μας;

Τα θεμέλια της σκέψης ως προϋποθέσεις της Παιδείας

Ο David Hume (1711 – 1776) ήταν ο πρώτος που προσπάθησε να βρει τα θεμέλια της σκέψης μας και δεν βρήκε τίποτα άλλο παρά «συνήθειες». Το παράδειγμα της αιτίας και του αιτιατού.

Ο Immanuel Kant (1724 – 1804) τα θεμέλια της γνώσης όπως για παράδειγμα η ιδέα της αιτίας και του αιτιατού πρέπει να τα δεχθούμε ως λογικά.

Τα θεμέλια της σκέψης ως προϋποθέσεις της Παιδείας

Ο Ludwig Wittgenstein (1889 – 1951) θεωρεί ότι τα θεμέλια της σκέψης μας δεν χρειάζονται λογικής αιτιολόγησης αλλά αποκάλυψης και περιγραφής.

Μπορούμε να στηρίξουμε μια σκέψη πάνω σε μία άλλη αλλά όχι την ίδια μας την σκέψη.

Η προσπάθεια να αιτιολογηθούν τα θεμέλια της σκέψης μας μοιάζουν με την πρωτόγονη αντίληψη ότι η γη στηρίζεται κάπου

Τα θεμέλια της σκέψης ως προϋποθέσεις της Παιδείας

Για τον Ludwig Wittgenstein τα θεμέλια της σκέψης μας ή η κοίτη της σκέψης μας εμπεριέχει:

- Τις προτάσεις της λογικής αλλά και ψευδοεμπειρικές προτάσεις όπως για παράδειγμα την πίστη στην ομοιομορφία της φύσης.
- Επίσης πέρα από την «σκληρή κοίτη» υπάρχουν και «καθημερινές βεβαιότητες» όπως για παράδειγμα ότι έχω προγόνους όπως κάθε άλλο ανθρώπινο ον ή ότι αν κλείσω τα μάτια μου δεν εξαφανίζεται ο κόσμος.
- Τέλος το πλήθος των πολύπλοκων «γλωσσικών παιχνιδιών» όπως το να ρωτάω, να εξηγώ, να περιγράψω κ.ά.

Τα θεμέλια της σκέψης ως προϋποθέσεις της Παιδείας

- Τα θεμέλια της σκέψης δεν μπορούν να αμφισβητηθούν. Για παράδειγμα ένας άνθρωπος που θα ισχυρισθεί ότι η γη δεν υπήρχε πριν αυτός γεννηθεί δεν θα θεωρηθεί ότι σφάλει αλλά ότι έχει παραφρονήσει.
- Τα θεμέλια όμως της σκέψης δεν μαθαίνονται αλλά αποκτώνται μέσω της άσκησης
- Στην ίδια βάση οι ηθικές αρχές δεν μαθαίνονται αλλά αποκτώνται. Τις ηθικές αρχές τις αναγνωρίζουμε όπως και τα θεμέλια της γνώσης. Για τις ηθικές αρχές δεν υπάρχει αιτιολόγηση αλλά περιγραφή. Για παράδειγμα το να μην συμπεριφέρεται κάποιος ως κτήνος δεν χρειάζεται λογικής αιτιολόγησης.
- Τι σημαίνουν όμως όλα αυτά για την απόκτηση των προϋποθέσεων της παιδείας.